Biblioteka Naukovoho Tov. im. Ševčenka
Czarneckoho 24. Lvov, Galicia

„ПЛАСТЪ“

ЧАСОПИС ПЛАСТОВОЂ МОЛОДЕЖИ.

Р. IX. СЕПТЕМБЕР Ч. 1

КНИГОПЕЧАТНЯ „СВОБОДА“ УЖГОРОД, УЛ. ЛУЧКАЯ

»ПЛАСТУН« часопис руських вôддїлôв Союза Пластунôв Пôдкарпатскоѣ Руси. — Редаґує: Редакційна колеґія. — »Пластун« выходить кôнцем кождого мѣсяця кромѣ мѣсяцѣв юлія и авґуста, найменше вôсѣм разôв до рока. — Предплатне для пластунôв: 4 Кч за цѣлый рôчник; поодиноке число 50 гел. Для непластунôв предплатне за цѣлый рôчник: 8 Кч, поодиноке число: 1 Кч.

Администрація: *Іван Роман*, Ужгород. Пôдкарп. Банк.
Отвѣчальный редактор: *Юліян Ревай*, Ужгород.

Вôд редакцїѣ.

1. Поправка: Через переочення коректора сталася друкарська ошибка, а именно: в числѣ 3—4, 5—6 и 7 рôчника »VIII« є надруковаый рôчник »V« а має бути рôчник »VIII«, що сею дорогою просимо выправити.

2. Братя Пластуны, »Пластун-Скаут« є одинокою нашою часописю на Пôдкарпаттю. Выдаваня часопису коштує богато грошей. Без грошей часопись выдавати не можно. Обовязком и святою повинностю кождого Пластуна (ки) є збимѣрѣ самым вырôвнати предплату, хто ще не вырôвнав. Ты є Пластун (ка), Ты сповняєш своѣ обовязки? Тодѣ вырôвняй предплату за »Пластуна«, бо се сором, щобы Пластун (ка) був винен за одиноку свою Пластову часопись.

Редакція

»ПЛАСТУН« -- »SKAUT«
ЧАСОПИС ПЛАСТОВОЂ МОЛОДЕЖИ

Р. IX. Септембер 1930 Ч. 1.

Посмертна згадка в шесту рочницю.

Дня 1. вересня минуло шѣсть рокôв вôд дня смерти бувшого нашого провôдника Пласту в ужгородськôй ґімназіѣ и орґанізатора Пласту в Ужгородѣ, незабутного бр. проф. О. Вахнянина. Родом з Стрию, котрого доля приму-

БІБЛІОТЕКА
НАУК. ТОВ. ім. ШЕВЧЕНКА
У ЛЬВОВІ

АН УРСР
№ Ж-2257

сѣла покинути своѣх родичôв. Тут вôн не заложив руки, а вже в 1923. р. вступив до Пласту и взяв в своѣ руки І. курѣнь при ґімназіи, котрый завдяки його невтомимой працѣ в корокôм часѣ став найкращим курѣнем на Пôдкарпаттю. Якѣ великѣ заслуги має наш незабутный провôдник бр. проф. О. Вахнянин и то не лише для ґімназіяльного Пласту,

але взагалѣ для пласту на Пôдкарпаттю, того мы не можемо описати, ба навѣть оцѣнити. Вôн був ідеалом Пластунôв. Вôн глубоко защепив в Юнацькѣ душѣ любов до Пластовоѣ ідеѣ. В його особѣ мы стратили організатора, а І. курѣнь провôдника.

Його родина проти нашоѣ волѣ взяла його тлѣнѣ остатки до Львова. Вôн помер, але його дух остав мѣж нами и вѣчно буде жити в наших споминах и мы перед його могилою з вдячностю будемо хилити нашѣ головы.

Крук, Лісовик.

Илько Кальчак:

Варна.

Як прийде лѣтне полудне й як до бѣла розжарене сонце коле й ослѣплює очи — то повѣки легко до себе припадають и нерушно спочивають... Як прижмурилися очи, тодѣ привиджується фата-морґана, мов зô сна прикочується чарôвный образ — Варна...

Варна, далека, красна Варна. Розкôшна своим пѣсчаним берегом, як ця паняночка полудневою зеленю й змережана таким житєм — що плыве своим руслом й байдуже до середноѣ Европы. Тут инший спосôб житя. Є якась певного рода безжурнôсть й нема тоѣ бѣганины у слѣд за мамоною. Тут власне лежить краса й непорочнôсть житя, котра чужинця до себе стôльки тягне. И вôн туды ѣде. Хто раз у Варнѣ був — то той певно нѣколи ѣѣ не забуде. Из неѣ одвезе собѣ стôльки красных картин та споминôв, що не рôк не два буде вôн ними жити.

Болгарія — Варна! Як ѣѣ тôлько згадати, то зараз перед очима выринає величезна синява неба, та таке велике до молошна розтоплене сонце, що у цьому сонцѣ купається не лиш безкрає море й береги — але люде, та з пристанею мѣсто.

На далекому горизонтѣ виднѣється широчезне море такою картиною, що не розбереш, де саме вода а де небеснѣ зводы. Ця непроглядна синява мерехтить, леліє, трѣпочеться, здрѣгається, й мѣниться срѣбляною лускою так довго — доки легенько не выкотить филѣ й з шумом ѣх не выкине на пѣсковый берѣг.

Сонце не то, що не пече — але аж жарить и смаже. Розкиненѣ на пѣску люде грѣються й обпалюються мов раки на грани. Розлога пляжа всѣх без труднощѣв принимає а людей тут стôльки, мов муравлѣв на муравлищѣ. Кождый радѣє з воды, з пречистого повѣтря та розцѣлованого сонця. Якось на душѣ легко. Тут так безжурно, що парне дополудня стається на пляжѣ короткою хвилиною й замѣчається, що час пливе, рвуться годины, а конець вôдпуски надходить....

А море шумить... Вылискуються срѣблянѣ, розôгранѣ филѣ та з розгоном женуться на берѣг. Из высокоѣ вежѣ безнастанно плыгають плываки стрѣмголов в солену воду, що лиш пяты за ними плыгають. На морѣ гребуть молодѣ моряки. В ѣх руках скриплять пересохлѣ весла. На зустрѣчѣм выплывають смѣльчаки, але скоро вертаються на берѣг. З над моря тихо причвалює вѣтрець й своим холодом приємно овѣває спочене тѣло, котре вже вспѣло прибрати закраску бронзу.

Варна в останньому часѣ зробилася напричуд гарным, модерным мѣстом, котре числить 80.000 мешканцѣв рѣжного одтѣну й рѣжнородного типу. Живуть там Болгары, Турки, Греки, Вірмены й Украѣнцѣ. Само собою, що Болгари своим числом перевысшають. Украѣнцѣ мають тут невеличку, емігрантску колонію а Турки, Вірмены й Греки живуть на своих передмѣстях, котрѣ вуличками, мечетами й невеличкими домиками додають передмѣстю закраску орієнту. В узоньких, слѣпых вуличках мѣж Вірменами й Греками повно нервового житя, крику й бѣганины. Тут скупчується харч, бакшіш, заробок й інтерес.

Турецька дѣльниця є одмѣнна. Вона на стрѣчу тхне мелянхолією, дивною пусткою, вымерлым гаремом й гробовым спкоєм. З цього передмѣстя розносяться пахощѣ, сонцем припеченоѣ туѣ, на котру вспѣли вже покластися холоднѣ тѣни темных кипарисôв.

Там, де живуть Болгары, — житя в самôм розгарѣ. Болгарськѣ купцѣ пишаються рядами кучерявых акацій, довгими хôдниками й взôрцевою чистотою. А як сонце припече вулицѣ й як вони на прохожих дыхають спекою — тодѣ заѣжджає самохôд й поливає водою рôвносенький асфальт.

У Варнѣ є чистѣ готелѣ й з комфортом заряженѣ до-

мы, що пріѣзджаючих гостей своєю дешевостю вповнѣ вдоволяють. Крѣм них є тут й репрезентацийнѣ будовы, просторѣ касарнѣ, пристань й церкви всяких вѣроісповѣдань. Околиця Варны є мальовнича. На полудне всуваються в море разом из маяком жовтѣ береги села Галат а на сходѣ, в Евксеноградѣ й в Св. Константинѣ, пишаються пргарнѣ віллѣ, що поховалися в зеленѣ высоких тополь й кипарисôв. Мандрôвники знають й про Аладжа-монастырь и проруѣны колюмнад в Гебедже.

...А як прийде вечѣр а сонце сховається десь там за горою, аж за Каспічаном, тодѣ мѣсто, домы, кофейнѣ, вулицѣ й бѣля купалень пристань аж купаються в повенѣ електричного свѣтла. Незамѣтно колышуться на водѣ човна й гондолѣ, широко гомонить болгарська пѣсня й срѣбляною лускою выдовжується на водѣ хвôст з галатськоѣ лѣхтарнѣ. По кофейнях й ресторанах грає музика, звенять кришталькѣ склянки, блещать жѣночѣ очи, несеться спѣв, голосы та радôсть.

А в мійському парку що вечера невтомно грає вôйськова музика. Грає старѣ, росийськѣ романсы, пôд котрыми не раз и не два закевилять мотивы украѣнськоѣ народноѣ пѣснѣ. Тихо котиться розмова, чути як по пѣску ходять ноги й видко, що од столѣтных дерев падуть довжезнѣ тѣни та що за парком шумить й гойдається Чорне море — Варна!

15. IX. 1930.

Лист до Пластунôв и Пластунок.

Скоб! — Дороге Братство Пластове.

»Сыны красы, сыны природы«.

Чи Вы знаєте, що се є Пласт, що вôн Вам дасть и що вымагаєся вôд Пластуна (ки)? Певно вôдповѣсте коротко и ясно: »Пласт се є улад (орґанізація) молодѣ для патріотичного, всесторонього самовыховання, а вымагаєся вôд Пластуна (ки) абы не пив, не курив и на сходины ходив (коли хоче). Се мало. Не пити, не курити, ба навѣть часом на сходины прийти може и не пластун. Пласт є орґанізацією молодѣ, котра выховує молодь в патріотичнôм дусѣ. Пласт, є орґанізацією, котра хоче волѣ, простору. Пластуны (ки) лише в природѣ почуваються вôльными и дѣйсны-

ми пластунами (ками). Пласт не терпить запорошеного мѣ-ста. Пластуны (ки) гуляють в природѣ, вдыхають чистый воздух, и т. д. Де в нас є Пласт? Чи нашѣ Пластуны (ки) можуть собѣ того дозволити? Наш Пласт мы замкли в заплѣсивѣлѣ муры и там його тримаємо вже скоро буде десять рокôв. Скоро будемо святкувати десятьрôчный ювилей заложения Пласту на Пôдкарпаттю, а чим мы тодѣ похвалимося? Чи мы можемо похвалитися тым, що мы наш Пласт замкли мѣж чотыри стѣны школы и звôлты не выпускаємо його? Нѣ! В десяту рôчницю мы мусимо похвалитися вôльным селянським и ремѣсничим Пластом. В десяту рôчницю мусить бути вся наша молодь зорганізована в Пластѣ, не лише школьна, але головно селянська и ремѣснича.

Хто се має робити? Мы самѣ. Я чего не зроблю, бо я не можу. И ты не зробиш. Однак коли вôзьмемось солідарно всѣ до активноѣ працѣ, то я є певный, що в короткôм часѣ вся молодь так селянська, як и ремѣснича буде зорганізувана в Пластѣ. Час короткий, всьо йде до переду, той мы не смѣємо остати. Всѣ, кому лежить добро нашого народу и краю на серцѣ, берѣться зараз до працѣ, організуйте Пласт в своѣх селах. Організувати Пласт се є один з обовязкôв Пластуна (ки). Вôд Пластуна (ки) вымагаєся, абы вôн помагав свому народу на всѣх полях, тому кождый Пластун (ка) прийшовши на своє село, зорганізує селянську молодь в Пластѣ и там буде єѣ выховувати на добрых синôв свого народу и горожан державы.

Чув я богато разôв вôд наших поважнѣйших громадян, що пластова організація не надаєся на село, бо селянам не треба азбуку морзе, гімнастику, таборы и т. д. Се не є правда. Таке може сказати лише людина, котра не знає идею, цѣль и програму Пласту. Кождый знає, що йому не шкодить те, що вôн знає, а хиоить йому все те, чого вôн не знає. Також є доказане, що фізична праця не заступає гімнастики (руханки). Селянин потребує так само руханку, як и інтелігент, інтеліґент потребує так само вôдпочинок в таборѣ по умовôй праци, як селянин по фізичнôй.

Кождый Пластун (ка) знає, що Пласт є орґанізацією всесторонього самовыхованя, и як такий обôймає всѣ галузы выхованя. Де и нащо потрѣбно звертати бôльшу увагу, се повинен знати той, хто орґанізує и веде курѣнь. Розумѣєся,

що на селѣ буде звертати бо̂льшу увагу на освѣту, чим на вязання вузло̂в, або сіґналізацію.

Пластуны (ки), йдете на села, не сидѣть там, не тратьте час, выконуйте сво̂й обовязок проти своєѣ орґанізаціѣ и —народу — орґанізуйте Пласт на селѣ. Не лякайтеся невдач, не попадайте в зневѣру, вѣрьте в своѣ силы и переможете.

До працѣ! Скоб!

Крук, »Лъсовик«.

Як закладати Пласт на селѣ?

Коли Ты є идейным Пластуном, добре обзнакомленый з идеєю, цѣлю и орґанізацією Пласту, вѣриш в своѣ силы, то закладай и веди пластовый курѣнь. Заложити новый курѣнь, а тым бо̂льше на селѣ, не велика штука. Бо̂льша штука вести його и вдержати, абы во̂н ще скорше не завмер, як Ты його заложив. Перший раз до Пласту приголоситься Тобѣ богато людей, бо се буде щось нового и кождый радо запишеся, прийде ко̂лько разо̂в на сходины, а пото̂м перестане ходити.

Перестане ходити на сходины 50 проц. тых, що перший раз записалися. Однак не трать охоты, не пади на дусѣ, працюй з тыми, що Тобѣ остануть, а остануть Тобѣ найлѣпшѣ. Коли Ты будеш добре працювати, то всѣ тѣ, що перестали були ходити на сходины, поволи вернуть знов и будуть з них добрѣ Пластуны. Сему абы зо̂всѣм не переставали ходити, можно запобѣгти и то двома способами.

Селянська и ремѣснича молодь дуже цѣкава на все нове и тому вона буде приходити порядочно на сходины, коли Ты будеш *все* брати щось нового. На кождѣ сходины мусиш добре по̂дготовитися. Питай молодь, що вона бажала бы знати и Ты то мусиш по̂дготовити, бо наколи Ты перестанеш порядочно по̂дготовлятися, то и молодь перестане ходити на сходины.

Найлекше и много лѣпше робити так:

Прийдеш на село, людей знаєш, выбереш собѣ з них двох трох хлопцѣв, сильных, здо̂бных впливовых, закличеш их до себе до хаты, поясниш ѣм идею и цѣль Пласту. Скажеш ѣм, абы на другий день привели ще по одному. Тодѣ знов поясниш ѣм. Тых 6—8 хлопцѣв мусиш по̂дготовити-выховати в них прово̂дніко̂в. Коли будеш бачити, що тѣ

вже є достаточно по̂дготовленѣ, будуть Тобѣ помагати, будуть Тобѣ бетоновою основою, тодѣ скажеш ѣм скликати хлопцѣв для заложеня Пласту. Поясниш всѣм що се є Пласт, а пото̂м переведеш записы. По записах выберешь старшину и записаных подѣлиш на гуртки. При подѣлѣ мусиш поступати по̂сля пластовых припису̂в. Правда, для Село-Пласту точных припису̂в в по̂дручнику нема, бо Село-Пласт в наше̂й републицѣ ще не дуже розвиненый. Не роби дуже малѣ гуртки, бо не будеш мати добрых гурткових прово̂днико̂в.

Нашѣ селяне знають одиноку орґанізацію на свѣтѣ, де кождый мусить слухати старшого — то є во̂йсько, бо вони там служать — тому найлѣпше буде, коли Ты будеш орґанізувати на во̂йськовый лад. На десять людей (оден гурток) даш десятника над двома десятниками, старшого десятника, над двома старшими десятниками четаря, над двома четарами курѣнного, а коли будеш мати бо̂льше курѣнѣв, то над курѣнями буде кошова Команда, з кошовым на чолѣ. Себе дай выбрати за учителя.

Сходины може робити кождый десятник з своѣми, а сѣ сходины мають выглядати так, як выглядають сходины гурткове̂ при шко̂льно̂м Пластѣ. Однак найменьше раз тыжнево мусиш робити загальнѣ сходины для всѣх.

Старшими десятниками и четарями можуть бути лише тѣ, котрых Ты вже перед тым приготовив. Ѣх задачею є помагати Тобѣ вести Пласт и Тебе кождый мусить слухати. Для того, абы вони знали як вести, Ты ѣх мусиш скликувати на окремѣ сходины, ци на нарады старшин, на котрых спо̂льно мусите складати програму працѣ, радитися як и що робити. Тѣ всѣ старшины мусять богато читати пластовоѣ литературы в чужих мовах. З них Ты мусиш выховати дѣйсных прово̂днико̂в, котрѣ могли бы Тебе в случаю потребы заступати.

О заложеню курѣня треба зараз повѣдомѣти Краєву Пластову Старшину в Ужгородѣ, котра дасть курѣневи порядкове число и постарає о реґістрацію курѣня в Союзѣ Пластуно̂в в Ч. С. Р.

Пробуйте своѣ силы. Пишѣть як найлѣпше орґанізувати и вести Пласт на селѣ. Вашѣ порады радо будемо мѣстити в Пластунѣ, абы могли користтися иньшѣ. Скоб!

Крук, »Лісовик«.

Перша сходина Село-Пласту.

1. Історія Пласту (загально).
2. Спѣв.
3. Історія рѡдного краю.
4. Щось веселого (вѣршѣ: Руданського).
5. Ґеоґрафія.
6. Ґра кіма.

Сходины не смѣють бѡльше тривати як 3 годины з 15 мінутовою перервою. — Одна точка не сміє бѡльше тривати як 30 мінут. Добре пѡдготовся, абы Ты не мусѣв заглядати до книжки, бо то робить поганє вражѣння на молодь. Запитай, може хтось єхоче вчитися математики? З охочими зробі окремѣ сходины. Коли суть неграмотні, учи ѣх грамотѣ.

Другѣ сходины Село-Пласту.

1. Історія Пласту в Ч. С. Р.
2. Ґеоґрафія.
3. Щось веселого.
4. Орієнтація в природѣ.
5. Спѣв.
6. Вправы (не бѡльше 30 мінут).

Дальшѣ сходины вкладайте собѣ самѣ, пѡсля потребы и бажанія Пластунѡв.

Вечѣр у варнѣ.

Одного дня по обѣдѣ в пластовому таборѣ на беретѣ Чорного моря я якосьто не добре почувався. Менѣ хотѣлось ити кудысь далеко, од шуму табору. Я не думаючи довго, рушився до парку, без того, щоб комусь хоч слово сказав про свѡй намѣр. Дѡйшов стрѣмким берегом моря на мѡсток, котрый лучив наш табор з парком и поволѣ, без шуму, по пѣском посыпанѡй дорозѣ пустився в парк. При тѡм не звертав я уваги анѣ на проходячих мимо мене болгар, якѣ цѣкаво дивилися на моѣ новомодиѣ »батьовки«, анѣ болгарок, якѣ видячи мою »гарну« фізіономію хотѣли зѡ мною кокетувати.

Люде гуляли по парку. Корыстали з чудовоѣ погоды и з роскѡшноѣ природы. Межи ними бѣгав хлопчина з

»пончиками« и кричав на все горло выхвалюючи свôй товар а десь в далѣ якийсь инший хлопчина своим хрипливым голосом силував на прохожих »Вестник Чорноморе«. Пôд широколистым каштаном сидѣв старый Турок и продавав своѣ »сьемки«. Не далеко вôд Турка сидѣли студенты и кусаючи купленѣ вôд старого Турка »сьемки«, кокекували з дѣвчатами. Надоѣв менѣ цей образ (здається тому, що завидѣв ты небоже щасливѣйшим вôд тебе студентам пр. р.) и я звернув в побочну дорожку, якою дôйшов до памятника упавших у бою болгар. Памятник находиться на дуже гарному мѣсци. Коло нього над стрôмким берегом стоить лавка звернена до моря а кругом неѣ стоять столѣтнѣ дерева, якѣ шумом своих довжезных конарѣв оповѣдають казку стоячому вояку, що стереже поляглых в бою товаришѣв...

Я сѣв на лавку и задумався. Забув про все: забув про товаришѣв, що залишилися в таборѣ, забув и про вечерю, що чекала на мене в »Криму«. Про все я забув. Не забув тôлько про вояка, що сторожив своих товаришѣв, про безкрає море, що своими высокими филями гралося з червоными промѣнями заходячого сонця. В мѣру того, як ховалося сонце, на небѣ выступав срѣбный мѣсяць, який срѣбною плахтою покрыв филѣ моря и менѣ здавалося, що це не грôзнѣ филѣ морськѣ, якѣ розбивають кораблѣ, а лагôднѣ срѣбнѣ овечата, що ѣх пасе вôвчар мѣсяць на срѣбнôй полянѣ — морѣ. Нараз заревѣла в пристанѣ сирена корабля и в тôм моментѣ над головою менѣ полетѣла сова. Я прокинувсь з своєѣ задумы. Пригадав собѣ, що мене чекають моѣ товаришѣ в таборѣ и смачна вечеря в »Криму« та заслужена кара, що выйшов без дозволу з табору, рушив в табор...

Орхестр в парку грав чудовый болгарський марш...

Незабутній вечѣр над морем у Варнѣ...

Пл. »Довгач«.

Пластовый табор в Варнѣ.

1. З Ужгороду до Варны.

— Ѣдемо до Варны! Будемо таборувати над Чорным морем! — Говорять пластуны в Ужгородѣ перед феріями.

— Неправда, не поѣдете! Деж то можливо, щоб Пла-

стуны зложили по 700 Кч! Не поѣдете! — говорять иншѣ.

— Пласт получив 60.000 Кч на поѣздку над Чорноє море! Вот куда идуть наши деньги! — пишуть деякѣ новинки.

— Боже, щоб то була правда! Десять тысячѣв з того даємо редакторови, щоб тôлько його слово не було такою звыклою ужгородською брехнею, а правдою!

Ясно, що пластуны не дôстали нѣчо вôд державы, а самѣ зложили по 700 Кч. Дехто складав и бôльше — на прогульку з Варны в Царгород. Новѣ одностроѣ, шатра, ведро на воду й добрый гумор и 3. юнія выѣхали мы в полудне з Ужгороду. На дворѣ погода, горячо, та нам байдуже: на якôйбудь станцiѣ набрали воды в ведро й пємо. И спѣваємо пѣснѣ, жартуємо.

Переѣздимо в Галмей границю й посуваємо годинники годину наперед: схôдно-европейський час. Потяг мчиться рôвниною, горы кинули мы за собою. Сонце заходить. Выставляємо варту при обох входах до воза, щобы нѣхто чужий нам не влѣз и спимо. Переѣздимо через чудовѣ околицѣ коло Брашова, Сінаѣ, де румунський король має своѣ вілѣ, и поѣзд мчиться вдôл до румунськоѣ рôвнины. Коло Плюешті бачимо безмежне число нафтовых веж, десь вдалѣ по правôй руцѣ горить нафтовый закоп. О годинѣ пôв четвертоѣ пополуднѣ д. 4. юнія, по 28 годинах ѣзду поспѣшным мы в Букарештѣ. Оставляємо нашѣ рѣчи на станцiѣ, а самѣ йдемо оглянути столицю Румунію, называну Парижом сходу.

Идемо парами, напереду четверо вовченят, за ними пластуны й пластунки. Всѣх нас 29. Своѣми строями звертаємо на себе увагу, але й приглядаємося людям: офіцерам одягненым як ляльки и паням и дѣвчатам з почервенеными лицями. На улицѣ »Вікторія«, де є королівська палата, стрримує нас якийсь панок и просить, щобы мы тут почекали, бо сюды буде зараз переѣздити король. Пôзнѣйше однак показалося, що король вже переѣхав перед пару мінутами. Оглянувши мѣсто вертаємо на станцію. Ѣдемо рôвниною на пôвдень до Дюрдю над Дунаєм. Сонце зайшло. В девять год. в ночѣ мы над Дунаєм, якого береги освѣтленѣ тут на просторѣ кôлькох кілометрôв з одного и другого боку. З румунського боку пристань Дюрдю з довгим рядом надбережных маґазинôв, з болгарського боку

пристань Руссе (Рущук) так само з довгим рядом маґазинôв. На водѣ по сѣм и по тôм боцѣ видно кораблѣ при березѣ. На нашʼ потяг чекає вже корабель, щоб нас перевести. Це віденський корабель, що выѣздить з Дюрдю и по чотырох днях и ночах буде горѣ Дунаєм в Віднѣ.

Выходимо на поклад. Нôч погôдна. На небѣ мѣсяць и зорѣ и Дунай выдається як бы це текла широка струя срѣбла й золота межи електричными лампами освѣчеными берегами. Але не довго нашѣ на покладѣ. Корабель ще стоѣть. Пластуны и пластунки, що не бачили ще корабля, пôшли його оглядати, пôшли до машин, пôшли по кабинах, аж зайшли до пышно урядженого ресторану.

— Брате, команданте, менѣ треба 50 леѣв, брате команданте, за мене треба заплатиţи...

Як корабель рушив, выйшла братія на поклад. Легонький приємный вѣтрець потягав, мѣсяць и зорѣ вôдбивалися в водѣ, пластуны затягли пѣсню.

В Рущуку були мы в 11 годин. Як румуны так тепер и болгары не переводили в нас ревізію. В Рущуку довѣдуємося, що наш потяг ѣде на другий день в 11 год. в полудне, отже треба ночувати. Але де? До нас вже прибѣгли болгарськѣ пластуны. — Мы знайдемо вам, братя, готел! (Они кажуть и пишуть готел). — Добре — кажемо —— але най це буде великий, обширний готел пôд синѣм небом. — Є й такий!

Близько пристанѣ будують новый желѣзничий дворец, його дах гладкий, бетоновый, оце наш готель. Може дехто з пластунôв ще не спав на бетоновôй перинѣ, але всѣ змученѣ, розстелюють що мають и сплять. Правда, треба розставити варту, але поліцай, що належить до болгарського пласту, каже: я маю цѣлу нôч службу в пристанѣ и вас, братя, буду пильнувати.

Дивимося в погôдне небо, мѣсяць и зорѣ над нами й засыпляємо. Солодко спыться. Спытайте котрогобудь пластуна, що ѣздив, коли вôн спав найсолодше, а кожный вôдповѣсть: в Рущуку на бетонѣ! — А спытаєте: хочеш ще раз спати на бетонѣ? — то певно и щиро вôдповѣсть: хочу ще раз в Рущуку в товариствѣ! — Рано в пристанѣ гамôр, але нашѣ сплять. Аж пôднялося высоко сонце й зачало пражити и мы повставали.

Знижку на румунську желѣзницю (50 проц.) дôстали мы в Ужгородѣ, болгарська мала на нас чекати в чехословацкому посольствѣ в Рущуку. Але ще не прийшла. Начальник станціѣ обѣцює нам не пустити скорше поспѣшного потягу, аж доки не перегляне пошты, чи из Софіѣ не прийшла знижка. Знижки не має, але мы ѣдемо поспѣшным що ѣде тôлько в понедѣлок и суботу и при якому є 25 проц. знижки. Правда, ще перед вôдѣздом звиджують пластуны Рущук. З Рущука выѣздимо в 11 г. перед пол. ѣдемо околицями найперше лѣсистыми самѣ дубовѣ лѣсы, потому ѣдемо филястами полями, на яких виднюються широкѣ ланы пшеницѣ. На полях богато дерев, пôд деревами видимо женцѣв, що вôдпочивають. Десь в далѣ, в балках (долах) видно села. При станціях села, або мѣсточка, домы каменіѣ, крытѣ черепом, а люде вже в турецьких строях: широкѣ, на задѣ звисаючѣ єѣ споднѣ, широкѣ поясы и завоѣ на головах. Жѣнки в спôдницях, але декуды як мущины в широких споднях. — Це туркинѣ! — каже котрийсь пластун, втѣшеный, що зобачив таке диво, Ще бôльша втѣха, коли попри потяг переходить туркиня из завязаным лицем. — Чого вона завязалася? Кобы ще молода, а то така стара! — дивуєся один, а другий каже: — вона тому саме й завязалася, що стара й гидка.

Перед Варною ѣде потяг попри кôлька озер, послѣдне найбôльше, лучиться з Чорным морем.

Пôд вечѣр зближаємося до Варны. Выйдуть проти нас болгарськѣ пластуны, чи нѣ? И де буде наш табор? Чеськословацький конзуль з Варны писав нам, що пôд табор маємо мѣсце в Свя́тôм Константинѣ, що лежить 11 кил. вôд Варны. Отже нам треба буде ѣхати нынѣ єще кораблем до св. Константина.

Варна. Болгарськѣ пластуны выйшли.

— Ваш табор буде не в св. Константинѣ, а в Варнѣ — каже брат Ніков, начальник вовченят у Варнѣ. — Прошу, идѣм. Покажу вам мѣсце пôд Ваш табор.

2. В Варнѣ.

Нас заведено до рибарськоѣ школы (рибарськоє училище). Ця школа, двоповерховый будинок, лежить серед великого огороду над берегом моря. В огородѣ були вже великѣ шатра, в яких таборували ученики школы, що учать-

ся мореплавства. Мы розглянулися; по лѣвôм боцѣ школы лежить мѣський огород (градината-градіната), де сконцентрованый весь рух лѣтникôв, низше огорода купелевѣ заведення. Перед школою — море. Мы попали отже в саме серце Варны.

Скинули мы наплечники и в море.

Двѣ першѣ ночи спали по циганськи, пôд голым небом, зайшла недѣла и не могли купити патикôв и коликôв до шатер. Другоѣ ночи покропив нас малый дощ. Щойно в понедѣло (77) збудували табор, у второк його одкрили и завели лад. Командантом табору став бр. К. Заклинський, обозным бр. Алиськевич, руханки обняв бр. Калѣчак. По двох днях мусѣли перенести табор на инше мѣсце, блище моря, наше мѣсце заняв вôддѣл поліціѣ из Софіѣ.

Порядок дня був у нас досыть строгий. Вставали мы в 5 год. и 20. мин. досвѣта. Свистом свиставки будили звыкло пластуны обозного, той зривався и кричав: вставати! — до пластунôв, що вже встали. Вôд 52. 120 м. до 5 г. 180 м. були руханковѣ вправы на пѣску над морем и коротка купѣль. В годинѣ 8, чи точнѣйше в 5 г. 180 м. була збѣрка, потôм снѣдання. Вôд 5 г. 240 м. аж до 1. год. була купѣль, выгрѣвання на сонцѣ и дармовання. По обѣдѣ: дармовання, выгрѣвання на сонцѣ и купѣль. Порядок часом змѣнювано и найперше йшло выгрѣвання, потому аж дармовання, а на кôнець купѣль... Коли клалися спати пригравала нам щодня орхестра з парку. В ночи ревѣв осел, що пасся коло нас, над раном скиглѣли морскѣ мевы и знов ревѣв осел. Того осла нашѣ пластуны досыть полюбили: годували його хлѣбом, а коли ревѣв, наслѣдували його переразливый голос...

Цѣлый час пересиджували мы над морем и в морѣ. А вже коли було море трошки неспокôйне и било филями об берѣг, ставали пластуны проти филь плечами и любувалися, як филѣ били ѣм понад головы й валили из нôг. В 11. г. вытягали ученики рыбарськоѣ школы своѣ човны и ѣхали на море вправлятися в веслованню. Спочатку просили наших пластунôв в човна, потôм, коли межи пластунами и учениками понавязувалися приязнѣ односины, вже й нѣхто не просив наших, вони самѣ вскакували в човны, выпливали на широке море й кидалися в воду, опоясанѣ охо-

ронными пасами. Загалом море сподобалося пластунам, а одно мале вовченя просило батька-пластуна: — Брате тату, остав мене тут, однаково будеш за мене платити, як в Ужгородѣ, але за це я тут бодай навчуся по морѣ ѣздити, а в Ужгородѣ що? — Раз и пропали були нам вовченята и амлѣ пластуны, що дехто думав, що потопилися в морѣ. Вони поплыли тымчасом на моторовôй лодцѣ из знакомыми до св. Константина й вернули по кôлькох годинах. (Як на них сварили старшѣ — про то вже мовчимо).

— Погода була усе красна. Тôльки одного дня звѣялася буря з дощем. Всѣ пластуны поховалися в шатра, дощ зачав лляти, а серед дощу пронѣсся з одного дѣвочого шатра благальный голос: — Хто в Бога вѣрує — ратуйте! Вѣтер рве шатро, ледво можемо його втримати руками й зубами. Ратуйте, хто в Бога вѣрує! Мы топимося. — Це кричали дѣвчата, якѣ ще того самого дня хвалилися, що ѣх шатро найлѣпше збудоване...

Робили мы из табору и кôлька прогульок. Ходили до сусѣдного села Галаты, ѣздили до св. Константина, а вôдси ходили до монастира Аладжи. Та найбôльше наша прогулька була до Царгороду — тревала майже тыждень.

Спôзнали мы и богато новых людей. Заприязнилися из учениками рыбарськоѣ школы, з пластунами болгарськими в Рущуку, Варнѣ и в Бургасѣ, де стояли цѣлый день, ѣдучи до Царгорода. Спôзналися мы з емігрантами з Великоѣ Украѣны, якѣ до нас приходили до табору, а раз попросили нас на моторовый човен на прогульку. Красна була прогулькаа, из моря поѣхали мы в озеро, що лучиться коло Варны з Чорным морем. Вернули, спѣваючи пѣсень, ночю.

З табору в Варнѣ и з усѣх прогульок заховалося в нас богато красных фотографій, якѣ робив головно брат Горняк. Кромѣ него фотографували ще бр. Калічак и бр. Рогаль. Перед вôдѣздом святкували ми именины нашого коменданта екскурсіѣ бр. Бирчака. Мы кинули його в море, а потôм выкрали йому всѣ рѣчи из шатра, красно запакованѣ його рѣчи дали мы йому потôм в дарунок. Кромѣ него були ще и иншѣ браты Володимири и тых несли мы з парадою и кидали в море. Цей звычай переняли мы вôд болгарôв, бачили як ученики рыбарськоѣ школы кидали своѣх товаришѣв з любови одѣтых — в море. И кôлька болгар-

ських слôв до нас прилипло: одну сестру, що дуже любила ѣсти морожене, назвали мы сестра Сладолед, (так по болгарськи называєся морожене), другу назвали мы сестра Пончек, бо все ѣла пончек-и (пампухи на олію).

Сумно було нам пращатися з Варною, де мы прожили тôлько веселых хвиль, де спôзнали новых людей, новѣ звычаѣ, новѣ краєвиды. Сумно було пращатися из учениками рыбарськоѣ школы та их директорами, серед яких зазнали мы так богато приихльности, приязни и допомоги. Сумно було нам пращатися и з морем. Коротко перед вôдѣздом мы ще раз скочили до него. Було рано в 6 годин. Воно було тихе й супокôйне. Мы скупалися в нѣм в останнє й прошептали: Прощай!

На дворець нас вôдвели знакомѣ: болгарськѣ пластуны, ученики рыбарськоѣ школы и дехто з еміґрантôв. Сумно було нам и з ними прощатися — але годѣ. Все має свôй кôнець и нашôй удалôй прогульцѣ зближався кôнець. Тою самою дорогою, котрою ѣхати туды — и вернули.

Ще раз прощай усе красне и все неспокôйне Чорне море!

Нехôть, чи непорозумѣня ваги?

Глухо й нѣмо вôдбиваються заклики пластовых провôдникôв, до шкôльноѣ молодѣ: Гуртуйтесь в пластѣ, вступайте в члены його выховуйтесь на дѣяльних членôв суспôльности!«

В школѣ. де є двѣ сотнѣ руськоѣ молодѣ, ледвы, ледвы четверта часть згуртована в пластѣ, а куды прямо нема пластовоѣ орґанізаціѣ. Не хотять, ци бояться вступати в члены такоѣ орґанізаціѣ, яка выховує ученика на доброго й корыстного члена нашоѣ суспôльности, яка вказує йому завданя й повиности супроти свого народа, що дає змогу спôзнати чому жиє, чого має держатись, щоб спôзнав, де краса, а де погань, де правда, а де обмова. Не раз чув вôд не пластуна: »Чого буду пластуном, яка менѣ корысть з пласту, що вôн менѣ дасть?«

Отте ясно, чому ты не хочеш бути пластуном. Ты наповповненый самелюбством, а почутя до вложеня краплѣ свого

труду взагалѣ в тебе нема, а що найважнѣйше не розумѣєш ще пластову ідею!

А чи доводилось тобѣ почути, що до орґанізаціѣ вступаєш не для сповненя своих мрій, своих власных интересо̂в. Тому наш наро̂д нещасливый, тому й досѣ не має того, що иншѣ його сусѣды, тому пониженый, розбитый, що не має добрых сильного характеру одиниць.

Завидимо анґлійцеви, що його знає свѣт. А хто його зробив знаным, як не пласт?! В Анґліѣ, майже нема села, чи мѣсточка, без пластово!ѣ орґанізаціѣ. А в нас на По̂дкарпатю, що являємось так бѣдными на добрых и щирих проводнико̂в, народа, з здоровими, поступовыми та демократичными поглядами, там бо̂льше потрѣбно, навѣть необхо̂дно, орґанизаціѣ пласту, для вытвореня новоѣ генераціѣ.

Прислухайсь товаришко й товаришу, як говорить нам люд про тебе, що вымагає во̂н во̂д тебе; як радуєся во̂н тобою, як тѣшить себе надію на краще.

А ты як приготовляєш себе до того? Будеш »лѣзти у воду, не знаючи броду?« Ты хочеш працювати для народу. Де найкраще зможеш до сього привыкнути, де зможеш навчитись всего того, що потрѣбно робо̂тникови, як не в пластѣ, на спо̂льных сходинах, прогульках и таборах.

Тому, хто хоче себе приготовити на доброго члена нашого громадянства, хто хоче навчитись, як вести боротьбу за самосто̂йне житя, то той най вступа̂є в ряды пласту, бо пласт є найновѣйшою выховуючою орґанизацією всего людства и пласт є запорукою народноѣ будучности!

Отже, до пласту сестры и братя!

Пл. С. В. 32. п. Курьня.

БІБЛІОТЕКА НАУК. ТОВ. ІМ. ШЕВЧЕНКА У ЛЬВОВІ

ВЕСЕЛЕ

Що за новина?

— Що за новина у вас Петре? Питає кум Іван Зарѣчуський, Петра Андрашуського.

– У нашôм селѣ Анна Пасулôвна вже чотыри дни лежить, все таки не несуть єѣ до цвинтаря, та чого то так?

— Ну, чого. Та тому, що »ще не вмерла«.

З кривды правда.

Заправотив жид Івана. Перед судійов обвиняв жид Івана тым, що той называв його вонячим жидом. Судія звернувся до Івана зô словами: Як вы Іване смѣли йому таке сказати? — Ну, пане судіє, та яке?

Та чи мôг єму казати; пахучий французе? Коли и вы пане судіє заткали нôç, щоб не чути єго вôд цибулѣ.

Увага! **Новôсть!** **Увага!**

Выйшов накладом »Педагогичного Товариства«

Мадярсько-Руський Словарь

Замовити можно у **Педагогичного Товариства« в Ужгородѣ.** — Цѣна **60** Кч.